

กระบวนการสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

The Principal Process of Research for Educational Quality Development

พิชิต ฤทธิ์จรูญ¹

Pichit Ritcharoon

บทคัดย่อ

การวิจัยทางการศึกษาเป็นกระบวนการสืบค้นหาความรู้ ความจริง หรือองค์ความรู้ใหม่ทางการศึกษาด้วยวิธีการที่เป็นระบบ แบบแผนที่เชื่อถือได้ ซึ่งจะช่วยให้ได้สารสนเทศ ผลการวิจัยที่เป็นความรู้ ความจริงหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อถือได้ ที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา “กระบวนการสำคัญของการวิจัย” ที่เป็นหัวใจของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การวิเคราะห์ประเด็นการวิจัย จากสถานการณ์ทางการศึกษา การกำหนดคำถามการวิจัย การเลือกวิธีวิทยาการวิจัย การออกแบบการวิจัย การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัย และการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย การเรียนรู้ให้เข้าใจกระบวนการสำคัญของการวิจัยดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาสามารถดำเนินการวิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : กระบวนการสำคัญของการวิจัย คุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Abstract

Educational research is the process of searching for knowledge, truth or new knowledge in education by a systematic approach and reliable pattern which provides reliable information from research results that can be applied to develop education or develop quality education. “Principal Process of Research” is the importance of research for quality education development and consisting of analysis of educational situations, defining research questions, selecting research methodology, determining research design, preparation of research proposal, presenting research results and research utilization. Learning to understand the principal process of research will enable those responsible for educational management stakeholder to conduct research and apply research results to effectively improve the quality of education.

Keywords : Principal Process of research, Educational quality, Educational quality development

การวิจัยได้รับการยอมรับว่าเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาองค์ความรู้ นวัตกรรม เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง พัฒนางาน พัฒนางองค์กร สังคม ประเทศและโลก การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาในโลกนี้ส่วนใหญ่มาจากรากฐานของผลการวิจัย การวิจัยจึงมีคุณประโยชน์ ต่อศาสตร์หรือสาขาวิชาซีต่างๆ ที่ทำให้มีความก้าวหน้าและมีความเข้มแข็งมากขึ้น สถาบัน องค์การและหน่วยงานต่างๆ จึงให้ความสำคัญและความสนใจต่อการทำวิจัยและใช้ประโยชน์ จากผลงานวิจัยมากขึ้น โดยเฉพาะสถาบัน และหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความสนใจ ทำการวิจัยและใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษากันมากขึ้นเพื่อพัฒนา กระบวนการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญใน การทำวิจัยและส่งเสริมการทำวิจัยทางการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงและพัฒนา

กระบวนการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษา จึงควรจะได้เรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยให้มากขึ้น เพื่อจะได้มีความเข้าใจในแก่นของการวิจัยหรือหัวใจสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะสามารถดำเนินการวิจัยหรือส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของประเทศ

ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การทำความเข้าใจในมโนทัศน์ของคำว่า “การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา” จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับนิยามของ “การวิจัย (Research)” “คุณภาพการศึกษา (Educational quality)” และ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Educational quality development)” ก่อนดังนี้

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 1072) ได้ให้ความหมายของการวิจัย ว่า หมายถึง “การสะสม การรวบรวม การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา” หากพิจารณาจากคำภาษาไทย คำว่า “การวิจัย” คำเดิมมาจากภาษาบาลีว่า “วิจโย” ซึ่งหมายถึง ปัญญา ความหมายของการวิจัย มี 4 ระดับ คือ 1) การค้นหาความจริง 2) การค้นหาสิ่งที่ดี สิ่งที่ต้องการ สิ่งที่เป็นประโยชน์ 3) การค้นหาทางที่จะทำให้อดีหรือหาวิธีการที่จะทำให้อดี และ 4) การหาวิธีที่จะทำให้อำนาจ โดยนัยของความหมายดังกล่าวนี้ การวิจัยคือ การเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา เป็นกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้เกิดปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2542 : 5, 27) ในทัศนะของ Kerlinger & Lee (2000 : 14) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยหมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีวิจารณ์ญาณเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ โดยใช้วิธีการเชิงระบบ (Systematic) มีการควบคุม (Control) และเป็นเชิงประจักษ์ (Empirical) ซึ่งคำว่า เชิงระบบ และการควบคุม หมายถึง การมีขั้นตอนเป็นระเบียบแบบแผนสามารถตรวจสอบได้ ส่วนคำว่า เชิงประจักษ์ หมายถึง ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถพิสูจน์ได้โดยใช้วิธีการอื่นๆ จึงจะได้ผลเช่นเดิม การวิจัยจึงเป็นการแสวงหาความรู้ความจริงด้วยวิธีการที่มีระบบ มีความเชื่อถือได้ โดยอาศัยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่เป็นคำตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์

ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543 : 47) จากความของการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็น มโนทัศน์ที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัย 3 ประการ คือ (1) การวิจัยเป็นกระบวนการหรือใช้วิธีการที่เป็นระบบ มีแบบแผนที่เชื่อถือได้ (2) ใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เชื่อถือได้นั้นไปค้นหาความรู้ ความจริง คำตอบ หรือองค์ความรู้ใหม่ (3) ผลการวิจัยที่ได้ คือ ความรู้ ความจริง คำตอบ หรือองค์ความรู้ใหม่นั้นนี้จะเชื่อถือได้ จึงสรุปความหมายของการวิจัยได้ว่า เป็นกระบวนการสืบค้นหาความรู้ ความจริง คำตอบหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยวิธีการที่เป็นระบบ แบบแผนที่เชื่อถือได้เพื่อให้ได้ข้อค้นพบ ความรู้ ความจริง คำตอบ หรือองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อถือได้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2555 : 93)

คุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการให้เกิดขึ้น เช่น คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555 : 180) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือการพัฒนาการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผนและดำเนินงาน ประเมิน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดผลดีขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555 : 171) ถ้าอาศัยแนวคิดของออฟสเตด (Ofsted, 1994 : 6 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2556 ก : 12) “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” จะใช้ในความหมายแตกต่างกัน ใน 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) ยกกระดับมาตรฐาน (Raise standards) (2) เพิ่มคุณภาพ (Enhance quality) (3) เพิ่มประสิทธิภาพ (Increase Efficiency) และ (4) บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังซึ่งเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้ อันจะนำมาซึ่งความพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมทั้งในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ (หลักสูตร สื่อการสอน และเทคโนโลยี) การประเมินผลผู้เรียน การประเมินและพัฒนาคุณภาพครู การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และการจัดสรรงบประมาณ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (รัตนา ดวงแก้ว, 2556 : 12)

จากความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการศึกษาค้นหาความรู้ ความจริง แนวคิด วิธีการ และนวัตกรรม

การศึกษา เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาหรือมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

กระบวนการสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในการวิจัยมีกระบวนการสำคัญที่นักวิจัยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจให้แม่นยำ เพื่อนำไปใช้เป็นหลักในการทำวิจัยให้เกิดผลประโยชน์อย่างคุ้มค่า “กระบวนการสำคัญของการวิจัย” ที่เป็นหัวใจของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การวิเคราะห์ประเด็นการวิจัยจากสถานการณ์ทางการศึกษา (Research Issues) การกำหนดคำถามการวิจัย (Research Question) การเลือกวิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology) การออกแบบการวิจัย (Research Design) การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย (Research Proposal) การนำเสนอผลการวิจัย (Presenting Research Results) และการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย (Research Utilization) สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากกระบวนการสำคัญของการวิจัยดังกล่าวนี้ แต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญที่นักวิจัยจะใช้เป็นหลักและแนวปฏิบัติในการทำวิจัยและบริหารจัดการงานวิจัยได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประเด็นการวิจัยจากสถานการณ์ทางการศึกษา (Research Issues) จุดเริ่มต้นของการวิจัยที่ดี นักวิจัยควรสำรวจ วิเคราะห์สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ทางการศึกษาว่ามีเรื่องเด่น ประเด็นร้อน (Hot Hit Issues) อะไรบ้างที่เป็นปัญหา เป็นเรื่องสำคัญที่ได้รับความสนใจและนักวิจัยเห็นว่าควรสนใจศึกษาวิจัยแล้วกำหนดเป็นประเด็นปัญหาการวิจัย (Research Problem) แนวทางการสำรวจ วิเคราะห์จากสถานการณ์ทางการศึกษา หรือแหล่งข้อมูลต่างๆ มีดังนี้

1.1 พิจารณาจากนโยบายด้านการศึกษารัฐบาล อาทิเช่น 1) นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนานตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ 2) การให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ 3) พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาคู่มือที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเอง นักวิจัยต้องวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ของ**นโยบายด้านการศึกษารัฐบาล** ดังกล่าวจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ว่าเป็นอย่างไร มีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ มีความสำคัญเพียงพอที่จะดำเนินการวิจัยหรือไม่ อย่างไร

1.2 พิจารณาจากนโยบายและโครงการสำคัญๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ อาทิเช่น 1) ด้านคุณภาพการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของครู กระบวนการเรียนรู้ และการวัดผลที่อิงคุณภาพเด็ก การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและของโลก การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์การทำงานเป็นทีม มีทักษะชีวิต และมีความรับผิดชอบ 2) ด้านความเสมอภาคทางการศึกษา เกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ความเสมอภาคของกลุ่มด้อยโอกาสในการพัฒนาทักษะ และการเพิ่มการเข้าเรียนหลังการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านประสิทธิภาพ

การศึกษา เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร ระบบธรรมาภิบาลและความน่าเชื่อถือของหน่วยงาน ที่จัดการศึกษา การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การศึกษาภาคภาคประชาชน และกลไก การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของบุคคลทุกช่วงวัย นักวิจัยต้องวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ของนโยบายและโครงการสำคัญๆ ของ กระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ว่าเป็นอย่างไร มีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ มีความสำคัญเพียงพอที่จะดำเนินการวิจัยหรือไม่ อย่างไร

1.3 พิจารณาจากประเด็นปัญหาทางการศึกษาที่สำคัญ อาทิเช่น กระทรวง ศึกษาธิการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ มุ่งแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพ โอกาสและ ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ ขณะเดียวกัน ก็เป็นไปตามแนวโน้มทิศทางการศึกษาของโลกด้วย ดังกรณีตัวอย่างนโยบายและโครงการ สำคัญ ดังต่อไปนี้

1.3.1 โครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มุ่งแก้ปัญหาเด็กเรียนในห้องเรียน มากเกินไป มีการบ้านมาก นักเรียนเครียดไม่มีความสุข การเรียนการสอนไม่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยการออกแบบจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างหลากหลาย ตามรายการและบริบทของโรงเรียน ตั้งแต่เวลา 14.00 น.เป็นต้นไปของทุกวัน เพื่อพัฒนา 4H คือ การพัฒนาสมอง การคิดวิเคราะห์ (Head) พัฒนาจิตใจ คุณธรรมจริยธรรม (Heart) ทักษะฝีมือ (Hand) และสุขภาพ (Health) กับนักเรียน

1.3.2 โรงเรียนประชารัฐ เป็นโรงเรียนภายใต้โครงการ “สานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ” ที่เกิดจากความร่วมมือภาครัฐ (กระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม รวม 25 องค์กร จับมือกันขับเคลื่อนเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาพื้นฐาน มุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้นำ (ครู ผู้บริหารฯ) ได้รับการพัฒนาให้มีสัมฤทธิ์ผล โรงเรียนยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง

1.3.3 สะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษา ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (S) เทคโนโลยี (T) กระบวนการทางวิศวกรรม (E) และคณิตศาสตร์ (M) เข้าด้วยกัน อันจะเป็นการแก้ปัญหา การเรียนรู้ที่ขาดการบูรณาการ ไม่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง ขณะที่จำเป็น

เตรียมผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์ พัฒนานวัตกรรม ผลผลิตใหม่ๆ ควบคู่ไปกับทักษะการเรียนรู้ คุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 ผ่านจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) โครงการงานวิทยาศาสตร์เชิงนวัตกรรม และกิจกรรมสร้างความตระหนัก

1.3.4 การยกระดับภาษาอังกฤษ ภายใต้โครงการ “English Boot Camp” การพัฒนาครูแกนนำด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ “เพื่อแก้ปัญหาครูสอนภาษาอังกฤษ ไม่เพียงพอ ครูขาดทักษะและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ ในขณะที่ภาษาอังกฤษ มีความสำคัญและจำเป็นในโลกยุคปัจจุบัน โดยใช้รูปแบบจัดค่ายภาษาอังกฤษแบบเข้ม

1.3.5 นักเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ภายใน 1 ปี เป็นการแก้ปัญหาให้นักเรียน บางส่วนที่ยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และส่งเสริมนโยบายรัฐบาลที่กำหนดให้นักเรียน อ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง ภายใต้โครงการ “พลิกโฉมโรงเรียนทำให้นักเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี”

1.3.6 การผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูทายาท) เป็นโครงการจัดทำขึ้น เพื่อแก้ปัญหาคนเก่งไม่ยอมเรียนสายครู ขาดแคลนครูในสาขาเฉพาะ และขาดแคลนครู ในบางพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลชายขอบ ทุรกันดาร โดยวิธีการคัดเลือกนักเรียน และ นักศึกษา เข้าโครงการ แล้วศึกษาต่อปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา เมื่อจบแล้วจะได้รับการบรรจุเป็นครูทดแทนอัตราครูเกษียณตามภูมิลำเนาเดิมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

1.4 พิจารณาจากผลงานการวิจัยทางการศึกษาหรือผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ได้มีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งผลงาน การวิจัยของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาโดยตรง หรือเป็นผลงาน การวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ของสถาบัน การศึกษาต่างๆ ผลงานวิจัยเหล่านี้จะมีข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นควรศึกษาวิจัยต่อไป ทำให้นักวิจัยมองเห็นสถานการณ์ทางการศึกษาที่ควรพิจารณากำหนดเป็นประเด็นปัญหา การวิจัยต่อไปได้

1.5 พิจารณาจากผลการประชุมสัมมนาวิชาการทางการศึกษา ในแต่ละ ปีการศึกษาสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา มักจะจัดประชุมสัมมนาทาง วิชาการและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และ

บุคลากรทางการศึกษา เข้าร่วมประชุมเสนอผลงานทางวิชาการและร่วมเรียนรู้ตามประเด็นร่วมสมัยนักวิจัยจะมองเห็นสถานการณ์ทางการศึกษาในภาพรวมและสามารถพิจารณา กำหนดเป็นประเด็นปัญหาการวิจัยต่อไปได้

การศึกษาวិเคราะห์สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ทางการศึกษาดังกล่าว จะช่วยให้นักวิจัยได้ประมวลภาพรวมของสถานการณ์ทางการศึกษาที่เป็นเรื่องเด่น ประเด็นร้อน ที่ควรให้ความสนใจ มีความสำคัญที่จะคัดกรองเลือกมาเป็นประเด็นปัญหาการวิจัยและกำหนดเป็นคำถามการวิจัย เพื่อศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ ความจริง หรือหาวิธีการแก้ไข หรือค้นหานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้เปรียบเสมือนนักวิจัยเป็นนักบินเลือก “ลานบิน” ที่จะลงจอดให้ชัดเจน เป็นการปักธงที่จะศึกษาเรื่องโดดเด่น มีความสำคัญ เป็นประโยชน์ และนักวิจัยสามารถที่จะดำเนินการวิจัยให้แล้วเสร็จได้ตามกำหนดเวลา

2. การกำหนดคำถามการวิจัย (Research Question) เมื่อนักวิจัยวิเคราะห์กลั่นกรองเลือกประเด็นการวิจัยจากเรื่องเด่น ประเด็นร้อนกำหนดเป็นประเด็นปัญหาการวิจัยการศึกษาได้แล้ว นักวิจัยต้องกำหนดโจทย์วิจัยหรือคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นประเด็นข้อสงสัยหรือประเด็นข้อเท็จจริงที่ผู้วิจัยอยากรู้และต้องการค้นหาคำตอบโดยใช้วิธีการ หรือกระบวนการวิจัยซึ่งเป็นวิธีการที่เป็นระบบ มีแบบแผน และเชื่อถือได้ คำถามการวิจัยเป็นประโยคคำถามที่นักวิจัยเขียนขึ้นเพื่อตอบคำถามการวิจัย คำถามการวิจัยที่ดีต้องมีความชัดเจน มีการระบุถึงตัวแปรที่ต้องการศึกษา และสามารถนำมาทดสอบหาคำตอบได้ ควรประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ระบุลักษณะหรือความสัมพันธ์หรือผลของตัวแปรที่สนใจศึกษา 2) มีตัวแปรตั้งแต่ 1 ตัวแปรขึ้นไป 3) ประชากรหรือตัวอย่างที่ใช้ศึกษา 4) สถานที่หรือขอบเขตในการทำวิจัย การตั้งคำถามการวิจัยควรคำนึงถึงหลักการ FINER กล่าวคือ หลักของความเป็นไปได้ในการทำวิจัย (Feasible) หลักของความสนใจและแรงจูงใจของนักวิจัย (Interesting) หลักของความใหม่ของความรู้ที่ได้ (Novel) หลักของของเหมาะสมของการทำวิจัยในด้านจริยธรรม (Ethical) และหลักของมีความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวงวิชาการ (Relevant) (ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนากิจ, 2555 : 239)

คำถามการวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเป็นประเด็นหลักที่นักวิจัยต้องค้นหาคำตอบ นักวิจัยจึงต้องกำหนดคำถามวิจัยให้ครอบคลุมชัดเจนและแน่นอนก่อน จึงจะดำเนินการวิจัย

ในขั้นตอนต่อไป หลักการในการกำหนดคำถามการวิจัยที่ดี คือ 1) คำถามวิจัยต้องมีความชัดเจน 2) คำถามวิจัยต้องบ่งชี้ถึงประเด็นสำคัญที่ต้องการค้นหาคำตอบที่มีความคุ้มค่ากับการทำวิจัย 3) คำถามวิจัยควรแสดงถึงตัวแปรหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษา และ 4) ในแต่ละสถานการณ์ทางการศึกษา สามารถกำหนดคำถามการวิจัยได้หลายคำถามและหลายระดับ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสำคัญประเด็นที่จะศึกษาว่ามีประโยชน์มากน้อยเพียงใด และนักวิจัยมีความสนใจ หรือหน่วยงานมีความต้องการที่จะศึกษาวิจัย การกำหนดคำถามการวิจัย อาจกำหนดได้เป็น 3 ระดับ คือ คำถามวิจัยประเภทต้องการรู้อะไร (What) คำถามวิจัยประเภททำไมที่ต้องการรู้สาเหตุของปัญหา (Why) และคำถามวิจัยประเภทจะอย่างไร (How)

2.1 คำถามวิจัยประเภทต้องการรู้อะไร (what) เป็นคำถามวิจัยที่มุ่งค้นหาคำตอบสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆ ทางการศึกษาในปัจจุบัน สภาพที่เกิดขึ้นอาจเป็นสภาพ ปัญหา และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามนโยบาย การบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การดำเนินโครงการต่างๆ ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามการวิจัยประเภทนี้ จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงหรือสภาพการณ์ที่เป็นจริงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย กำหนดกลยุทธ์ วางแผนในการบริหารการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2 คำถามวิจัยประเภททำไมที่ต้องการรู้สาเหตุของปัญหา (Why) เป็นคำถามวิจัยที่มุ่งค้นหาคำตอบที่เป็นสาเหตุของปัญหาหรือศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆ ทางการศึกษา อาจเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน ครูขาดคุณภาพ มีพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่ไม่ทันสมัย ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการรวมพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผล ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้เรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามการวิจัยประเภทนี้ จะทำให้ทราบสาเหตุที่ทำให้การจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ไม่มีคุณภาพ หรือทราบปัจจัยที่ส่งเสริมหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญห ส่งเสริมพัฒนา กำหนดกลยุทธ์ ควบคุมหรือจัดหาปัจจัยให้เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาและ

พัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

2.3 คำถามวิจัยประเภทจะอย่างไร (How) เป็นคำถามวิจัยที่มุ่งค้นหาวิธีการ นวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาในในกรณีต่างๆ ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นแล้ว อาจเป็นการศึกษาค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษาค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามการวิจัยประเภทนี้ จะทำให้ได้วิธีการดำเนินงานที่ดี นวัตกรรมการบริหารการศึกษานวัตกรรมการจัด การเรียนรู้ หรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามการวิจัยทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว อาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างผลการวิจัยจากคำถามการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากสถานการณ์ทางการศึกษาที่เป็นเรื่องเด่น ประเด็นร้อนที่นักวิจัยสนใจจะศึกษาวิจัย นักวิจัยสามารถตั้งคำถามการวิจัยได้ตามประเภทของคำถามการวิจัยดังกล่าว ได้ดังกรณีตัวอย่างในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรณียตัวอย่างการกำหนดคำถามการวิจัยตามสถานการณ์ทางการศึกษา

สถานการณ์ ทางการศึกษา (Research Issues)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้อะไร (What)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้สาเหตุ (Why)	คำถามการวิจัย ต้องการรู้วิธีการ/ จะอย่างไร (How)
1. ระบบการผลิตและพัฒนา ครูยังขาดคุณภาพ ขาดความ เป็นระบบ ไม่ตอบสนอง ความต้องการของครูหรือ สถานศึกษา ผลการพัฒนา ครูยังไม่ส่งผลต่อการ ปรับพฤติกรรมการจัด การเรียนรู้ของครู ครู ยังขาดจิตวิญญาณของ ความเป็นครู	1. การผลิตครู มีสภาพ และปัญหาอย่างไร 2. การพัฒนาครู มีสภาพ และปัญหาอย่างไร 3. ครูที่มีคุณภาพและ จิตวิญญาณของ ความเป็นครูควรมี คุณลักษณะอย่างไร	1. ทำไม (เป็นเพราะ สาเหตุใด) การผลิต และพัฒนาครูจึงไม่ มีคุณภาพ ขาดความ เป็นระบบ ไม่ตอบ สนองความต้องการ ของครูหรือสถาน ศึกษา 2. มีปัจจัยใดบ้าง ที่ ส่งเสริมและเป็น อุปสรรคต่อการผลิต และพัฒนาครูที่มี คุณภาพ	1. ควรจะมีระบบ/ รูปแบบการผลิต ครูอย่างไรจึงจะ ทำให้ได้ครูดี มี คุณภาพ 2. ควรจะมีระบบ/ รูปแบบ/หลักสูตร การพัฒนาครู อย่างไร จึงจะทำ ให้ครูมีคุณภาพ 3. รูปแบบ/หลักสูตร การผลิตครู (หรือ พัฒนาครู) ที่พัฒนา ขึ้นตามหลักคิด ของ Work-Based Education (WBE) จะช่วยให้บัณฑิต ครู (หรือครู) มี คุณภาพหรือไม่ อย่างไร

ตารางที่ 1 กรณีตัวอย่างการกำหนดคำถามการวิจัยตามสถานการณ์ทางการศึกษา (ต่อ)

สถานการณ์ ทางการศึกษา (Research Issues)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้อะไร (What)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้สาเหตุ (Why)	คำถามการวิจัย ต้องการรู้วิธีการ/ จะอย่างไร (How)
2. สถานศึกษากำลังเร่ง ดำเนินโครงการ “ลด เวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ	1. สถานศึกษามีการ บริหาร/จัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่ม เวลารู้” ในลักษณะ อย่างไร 2. มีปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนิน โครงการ “ลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้” หรือไม่ อย่างไร 3. มีอะไรที่เป็นแนว ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่เกิด จากการดำเนิน โครงการ “ลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้”	1. ทำไม (เป็นเพราะ สาเหตุใด) การ ดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จึง ประสบผลสำเร็จ หรือไม่ประสบผล สำเร็จ 2. มีปัจจัยใดบ้าง ที่ ส่งเสริมและเป็น อุปสรรคต่อการ ดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	1. ควรจะมีวิธีการ/ รูปแบบการบริหาร จัดการ โครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อย่างไรจึงจะมี ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล 2. ควรจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ใน รูปแบบหรือ ลักษณะอย่างไร จึงจะทำให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ต่อผู้เรียน
3. นักเรียนชั้น ป.1 อ่าน ไม่ออกและเขียนยัง ไม่ได้ มีจำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายเร่งรัดให้ นักเรียนชั้น ป.1 อ่านออก เขียนได้ภายใน 1 ปี	1. การอ่านและการ เขียนของนักเรียน ชั้น ป.1 มีสภาพ และปัญหาอย่างไร	1. ทำไม (เป็นเพราะ สาเหตุใด) นักเรียน ชั้น ป.1 จึงอ่าน ไม่ออกและเขียน ไม่ได้เป็นจำนวน มาก	1. ครูควรจะสอน หรือจัดกิจกรรม พัฒนาอย่างไรจึง จะทำให้นักเรียน ชั้น ป.1 อ่านออก เขียนได้ภายใน 1 ปี

ตารางที่ 1 กรณียตัวอย่างการกำหนดคำถามการวิจัยตามสถานการณ์ทางการศึกษา (ต่อ)

สถานการณ์ ทางการศึกษา (Research Issues)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้อะไร (What)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้สาเหตุ (Why)	คำถามการวิจัย ต้องการรู้วิธีการ/ จะอย่างไร (How)
	2. นักเรียนชั้น ป.1 มีทักษะและเจตคติต่อการอ่านและการเขียนอย่างไร	2. มีปัจจัยอะไร บ้างที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การอ่านออกเขียนของนักเรียนชั้น ป.1	2. ควรจะใช้สื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้แบบใดจึงจะทำให้ นักเรียนชั้น ป.1 อ่านออกเขียนได้ภายใน 1 ปี
4. โรงเรียนประชารัฐ เป็นโรงเรียนภายใต้โครงการ “สานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ” ที่เกิดจากความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาพื้นฐาน มุ่งหวังให้นักเรียน	1. โครงการ “สานพลังประชารัฐด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ” มีสภาพการณ์ดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง 2. โรงเรียนประชารัฐ มีสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับครู ผู้บริหารและนักเรียนใน ด้านใดอย่างไร	1. ทำไม (เป็นเพราะสาเหตุใด) การดำเนินงานของโรงเรียนประชารัฐ จึงประสบความสำเร็จ (หรือไม่) ประสบความสำเร็จ 2. มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานโรงเรียนประชารัฐ	1. ควรจะมีรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐอย่างไร จึงเกิดคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน 2. ควรจะมี ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนประชารัฐอย่างไร จึงเกิดคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน

ตารางที่ 1 กรณีตัวอย่างการกำหนดคำถามการวิจัยตามสถานการณ์ทางการศึกษา (ต่อ)

สถานการณ์ ทางการศึกษา (Research Issues)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้อะไร (What)	คำถามการวิจัย ที่ต้องการรู้สาเหตุ (Why)	คำถามการวิจัย ต้องการรู้วิธีการ/ จะอย่างไร (How)
มีคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ผู้นำ (ครู ผู้บริหารฯ) ได้รับการ พัฒนาให้มีสัมฤทธิ์ผล	3. อะไรคือ ความคาดหวัง ของครู ผู้บริหารและ ผู้ปกครองที่มีต่อ โรงเรียนพระราชรัฐ 4. มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) อะไรบ้างที่เกิดจาก โครงการ “สานพลัง พระราชรัฐฯ”		

3. การเลือกวิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology) วิธีวิทยาการวิจัยเป็นเครื่องมือของนักวิจัยที่จะนำมาใช้ในการศึกษาค้นหาคำตอบจากคำถามการวิจัย และการศึกษาค้นหาวัตถกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิธีวิทยาการวิจัยจึงเป็นเป็นศาสตร์ว่าด้วยระเบียบวิธีวิจัย (Research Methods) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ความจริงและการประดิษฐ์นวัตกรรมในด้านต่างๆ ระเบียบวิธีวิจัยแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง เช่น ถ้าใช้การควบคุมตัวแปรเป็นการแบ่งประเภทสามารถจำแนกระเบียบวิธีวิจัยเป็นระเบียบวิธีทดลอง (Experimental Methods) ระเบียบวิธีไม่ทดลอง (Non-Experimental Methods) ถ้าใช้ลักษณะข้อมูลและการออกแบบวิจัยเป็นเกณฑ์แบ่งประเภท สามารถจำแนกระเบียบวิธีวิจัยเป็นระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) และระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) และระเบียบวิธีเชิงผสม (Mixed Methods) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555 : 458) นักวิจัย

จะเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบใดนั้น ในเบื้องต้นขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทของคำถามการวิจัย ถ้าเป็นคำถามการวิจัยที่ต้องการรู้อะไร (What) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษา หรือถ้าเป็นคำถามการวิจัยที่ต้องการรู้สาเหตุ (Why) ของปัญหาหรือต้องทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาจเลือกใช้ระเบียบวิธีไม่ทดลอง เพราะการวิจัยลักษณะประเภทนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามปกติที่ไม่ได้มีการจัดกระทำหรือมีสิ่งทดลอง (Treatment) เพื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แต่ถ้าเป็นคำถามการวิจัยที่ต้องการทราบหรือตรวจสอบผลของวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาว่าจะทำอย่างไร หรือเป็นอย่างไร (How) ซึ่งเป็นลักษณะของการวิจัยที่ต้องมีสิ่งทดลองหรือการจัดกระทำเพื่อไปดูผลที่เกิดขึ้นจากสิ่งทดลอง นักวิจัยต้องเลือกใช้ระเบียบวิธีทดลอง (Experimental Methods) อาจเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือถ้าสิ่งทดลอง (Treatment) เป็นการจัดโครงการหรือหลักสูตร ควรเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) เป็นการศึกษาประเมินโครงการ หรือการวิจัยประเมินหลักสูตร

4. การออกแบบการวิจัย (Research Design) การออกแบบการวิจัยเป็นการกำหนดพิมพ์เขียวหรือแผน โครงสร้างกลยุทธ์ รูปแบบซึ่งแสดงแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การกำหนดโครงสร้างตัวแปรแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิจัย และเลือกกลยุทธ์หรือวิธีการวิจัยที่เหมาะสมในการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องของปัญหาวิจัย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558 : 426) การออกแบบการวิจัยเกี่ยวข้องกับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย การออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แบบการวิจัยที่ใช้ต้องเหมาะสม ทำให้ตอบโจทย์ปัญหาวิจัยได้ดี (สุวิมล ว่องวานิช, 2550 : 40) เป็นการวางแผนกระบวนการดำเนินงานวิจัยอย่างมีศาสตร์และศิลป์ (Science and Art) เพื่อให้ได้รับผลการศึกษาวิจัยที่สามารถตอบโจทย์หรือปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และมีประสิทธิภาพ (ประหยัดเวลาและทรัพยากรการวิจัย) มากที่สุดเท่าที่นักวิจัยจะสามารถกระทำได้ในทางปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงธรรมชาติของโจทย์การวิจัย ศักยภาพด้านการวิจัยของนักวิจัย ทรัพยากรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งปัจจัยที่อยู่และไม่อยู่ภายใต้

การควบคุมของนักวิจัยด้านอื่นๆ อันเป็นเงื่อนไขเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย (องอาจ นัยพัฒน์, 2554 : 13) กล่าวโดยสรุป การออกแบบการวิจัยเป็นการกำหนดกรอบการวิจัยที่เกี่ยวกับโครงสร้างรูปแบบการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย และแนวดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่เหมาะสมกับปัญหาวิจัยที่กำหนดไว้ (พิชิต ฤทธิ์จรรย์, 2559 : 120)

การออกแบบการวิจัยประกอบด้วยการวางแผนว่าจะไปค้นหาคำตอบในเรื่องอะไร ด้วยเครื่องมือและวิธีการอย่างไร วิธีการดังกล่าวนี้ทางการวิจัยเรียกว่า การออกแบบการวัดตัวแปร (Measurement Design) ซึ่งเป็นการวางแผนว่าจะศึกษาตัวแปรอะไรบ้าง จะวัดตัวแปรเหล่านั้นหรือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือชนิดใด จะสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออย่างไรและจะไปเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร หลังจากนั้นต้องวางแผนว่าจะไปหาคำตอบตามคำถามการวิจัยจากใครหรือแหล่งข้อมูลใดจึงจะน่าเชื่อถือมากที่สุด วิธีการนี้ทางการวิจัยเรียกว่า การออกแบบการสุ่มตัวอย่างหรือกำหนดแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Sampling Design) ซึ่งเป็นการวางแผนการกำหนดประชากร วิธีการสุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมหรือกำหนดแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เมื่อได้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลต่างๆ มาแล้ว นักวิจัยจะต้องจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อสรุปให้ได้คำตอบตามคำถามการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นข้อค้นพบหรือผลการวิจัยนั่นเอง วิธีการดังกล่าวนี้ทางการวิจัยเรียกว่า การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Design) ซึ่งเป็นการวางแผนการวิเคราะห์ข้อมูลว่าจะวิเคราะห์อย่างไร และใช้สถิติชนิดใดวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้ออกแบบการวิจัยแล้วนักวิจัยก็จะได้แบบแผนการวิจัยและนำไปสู่การดำเนินการวิจัยต่อไป

5. การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย (Research Proposal) หลังจากนักวิจัยได้ออกแบบการวิจัยแล้วต้องจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย คำโครงการวิจัย หรือโครงการวิจัยซึ่งเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยที่นักวิจัยจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการวิจัยในลักษณะของโครงการหรือแผนปฏิบัติงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นหาคำตอบในสิ่งที่ยังไม่รู้ เป็นข้อสงสัย หรือหาความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือการประดิษฐ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Body of Knowledge) ที่นำไปสู่การแก้ปัญหามหาการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป (พิชิต ฤทธิ์จรรย์, 2559 :

138 - 139) ตามพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถานใช้คำว่า “ข้อเสนอการวิจัย” ซึ่งหมายถึง เอกสารที่เป็นคำอธิบายข้อสรุปแผนงานที่จะทำวิจัย ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ ขอบเขตที่จะทำวิจัย คำถามวิจัยที่ต้องการจะหาคำตอบ ประโยชน์ของการวิจัย กระบวนการวิจัยเพื่อจะตอบคำถามวิจัย ตลอดจนเครื่องมือ งบประมาณ และระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555 : 459) ข้อเสนอโครงการวิจัยจึงมีความสำคัญต่อนักวิจัย เพราะโครงการวิจัยถือว่าเป็นพิมพ์เขียวหรือกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ทำให้นักวิจัยได้จัดระบบความคิด มีกรอบแนวทางการทำวิจัยอย่างชัดเจน และเชื่อมั่นว่าจะสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ เพราะนักวิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์กำหนดปัญหาวิจัย ได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทำให้รู้แนวทางดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเรื่องเวลา งบประมาณ ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง การกำหนดแหล่งข้อมูล การใช้เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ข้อเสนอโครงการวิจัยยังมีความสำคัญต่อบุคคลที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย เช่น กรณีที่นักวิจัยในหน่วยงานต่างๆ ต้องการทำวิจัยหรือขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยก็จะต้องใช้ข้อเสนอโครงการวิจัยนี้เป็นเอกสารหรือหลักฐานเสนอต่อคณะกรรมการหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อขออนุมัติดำเนินการวิจัย หรือขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย ในกรณีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาก็มีอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เค้าโครงวิทยานิพนธ์ หรือข้อเสนอโครงการวิจัย/เค้าโครงวิทยานิพนธ์ ก็จะเป็นเอกสารสื่อกลางหรือหลักฐานในการพิจารณาอนุมัติหรือกำกับติดตามการดำเนินการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ หากการดำเนินการวิจัยมีผู้ร่วมรับผิดชอบหลายคน ข้อเสนอโครงการวิจัยก็จะเป็นเอกสารสื่อกลางที่จะช่วยให้ผู้ร่วมงานวิจัยมีความเข้าใจตรงกัน และสามารถร่วมกันดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จได้ โครงการวิจัยจึงเป็นประโยชน์ทั้งต่อนักวิจัย ผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจอนุมัติข้อเสนอโครงการวิจัย และผู้สนับสนุนเงินทุนอุดหนุนการวิจัย

ข้อเสนอโครงการวิจัยจะมีส่วนประกอบตามที่หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษา กำหนดไว้ให้เหมาะสม มีหลักและแนวปฏิบัติในการเขียนเพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งนักวิจัยต้องเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการเขียนให้สามารถเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ

6. การนำเสนอผลการวิจัย (Presenting Research Results) เป็นการนำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย (Research Finding) อาจเป็นความรู้ความจริงองค์ความรู้ หรือนวัตกรรม ซึ่งจะต้องตอบคำถามวิจัยหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้จะมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนำเสนอผลการวิจัยอาจนำเสนอเป็นรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Report) หรือบทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) บทความวิจัย (Research Article) เพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารทางวิชาการ หรือนำเสนอในรูปรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามในการนำเสนอผลการวิจัย มียึดหลักปฏิบัติคือ ต้องนำเสนอตามลำดับของวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วน นำเสนอผลการวิจัยภายในขอบเขตที่ค้นพบเท่านั้น

7. การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย (Research Utilization) เป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะในการวิจัยแต่ละเรื่อง ต้องใช้ทรัพยากรทั้งงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ความทุ่มเททั้งเวลา สติปัญญา ความรู้ ความสามารถของนักวิจัย หากไม่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ องค์กร หน่วยงานก็ไม่ได้รับการพัฒนาหรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้านักวิจัยมุ่งหวังที่จะศึกษา ค้นหาความรู้ ความจริง และวิธีการ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อได้ผลการวิจัยแล้วไม่ได้นำผลการวิจัยไปใช้ตามเป้าหมายก็ไม่เกิดคุณประโยชน์แต่อย่างใด จะเป็นการวิจัยที่กล่าวกันทั่วไปว่า “เป็นการวิจัยขึ้นหิ้ง ไม่ใช่วิจัยขึ้นห้าง” คือไม่เกิดประโยชน์ใดๆ เลย

ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติการวิจัยนักวิจัยที่ได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ความเพียรพยายาม ความปรารถนาดีต่อการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวอาจจะเป็นข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาการศึกษา หรือเป็นผลของการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการหรือนวัตกรรมการจัดการศึกษา ซึ่งทำให้ได้ทราบถึงประสิทธิภาพของวิธีการหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยที่ได้จึงมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2559 : 303 - 305)

7.1 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายทางการศึกษา

ที่มีคุณภาพ นโยบายทางการศึกษาถือเป็นกรอบทิศทางสำคัญของการจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพ นโยบายทางการศึกษาที่ดีมีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษา จะต้องได้มาอย่างมีเหตุผล และเชื่อว่าจะตอบโจทย์ความต้องการทางการศึกษาหรือมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้จริง จึงต้องเป็นนโยบายที่พัฒนามาจากผลการวิจัย ดังนั้น การวิจัยทางการศึกษาส่วนหนึ่งจึงเป็นการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังกรณีตัวอย่างผลงานวิจัยที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามอบหมายให้ผู้เขียนทำวิจัย คือ การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาของปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พิชิตฤทธิ์จรรย์ และคณะ, 2550, 2554) ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ใช้สารสนเทศจากผลการวิจัยดังกล่าวไปจัดทำเป็นนโยบายส่งเสริมการจัดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7.2 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อการพัฒนาการบริหารการศึกษา

ในการบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการบริหาร ทุกช่วงระยะเวลาของการบริหาร จึงจะทำให้การบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ข้อมูลสารสนเทศจึงเป็นหัวใจสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ข้อมูลสารสนเทศส่วนหนึ่งได้มาจากการวิจัยของครู ผู้บริหารสถานศึกษา หรือนักวิจัยทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศทางการศึกษาเชิงคุณค่าเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การจัดปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่างๆ ต่อไป

7.3 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ของครูมักประสบปัญหาการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เช่น ผู้เรียนขาดความพร้อมในการเรียน มีพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ขาดทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น เมื่อครูวิเคราะห์หาสาเหตุของ

ปัญหาดังกล่าวจนทราบแน่ชัดแล้ว จึงได้ศึกษาหาวิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา ดังกล่าว เช่น ครูสำรวจ หรือสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนแล้ว พบว่า ผู้เรียนไม่ค่อยมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการอ่านหนังสือไม่คล่อง ไม่มีทักษะการอ่านที่ดี ไม่มีสิ่งจูงใจให้อ่าน ครูจึงตัดสินใจจัดกิจกรรมเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เมื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมแล้ว พบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านดีขึ้น การดำเนินการของครูเช่นนี้ แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา การเรียนรู้ของผู้เรียน

7.4 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ ก็คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน แต่ในสภาพจริงเมื่อครูได้จัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้แล้ว มักพบว่า มีผู้เรียนส่วนหนึ่งที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ครูจึงต้องทำวิจัยเพื่อค้นหาวิธีการ หรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้แล้วใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสะท้อนผลกลับต่อการทำวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องจนผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การวิจัยลักษณะนี้เป็นกรวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หรือการวิจัยในชั้นเรียนของครู

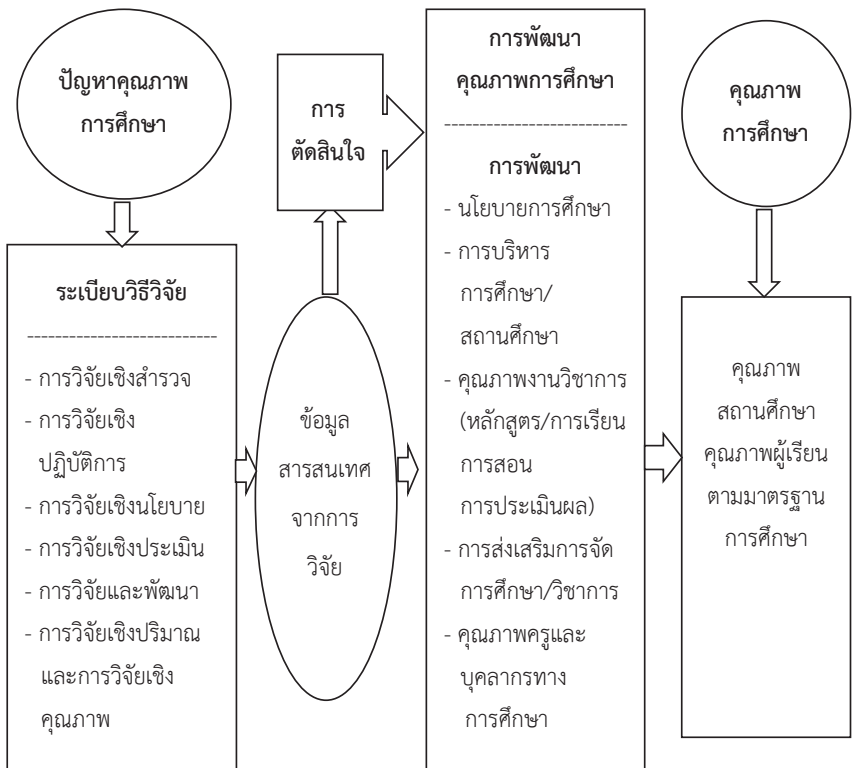
7.5 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ปัญหาการเรียนการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ถ้าครูได้ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของแต่ละปัญหาแล้วก็จะพบว่า มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยทั้งคน วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม เช่น การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์นั้นอาจมาจากสภาพครอบครัวที่แตกแยก หรือการเล่นแบบตัวอย่างจากสื่อต่างๆ การที่ผู้เรียนมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ อาจมาจากพื้นฐานที่ไม่พร้อม วิธีการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ได้ให้การแนะนำช่วยเหลือ อย่างไรก็ตามปัญหาการเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน บุคคลที่มีบทบาทและอาจเป็นสาเหตุของปัญหาการเรียนของผู้เรียนก็คือครู เพราะครูเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ครูจึงเป็นเจ้าของปัญหาการเรียนที่เกิดขึ้นและอาจจะเป็นสาเหตุของปัญหา ซึ่งอาจเป็นเพราะครูจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ดี เมื่อมีปัญหาการเรียนรู้อันเกิดขึ้นครูก็ไม่ได้ปรับวิธีเรียน

เปลี่ยนวิธีสอนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ดีขึ้น หากครูตระหนักต่อการปฏิบัติหน้าที่และแสดงถึงความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ถ้ามีปัญหาการเรียนรู้ ครูได้พยายามปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยการแสวงหาและใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เมื่อได้ข้อค้นพบจากการวิจัยว่า วิธีการแก้ปัญหาหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นมีประสิทธิภาพที่สามารถช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนได้ ครูก็ควรจะได้นำไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

บทสรุป

คุณภาพการศึกษาเป็นเป้าสูงสุดของการจัดการศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความมุ่งหวังจะให้เกิดขึ้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ คือผู้บริหารการศึกษาที่เป็นผู้กำหนดนโยบายการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำนโยบายสู่การจัดการศึกษา ครู อาจารย์เป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร นักวิชาการ และบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การดำเนินงานตามภารกิจของบุคลากรดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา จากแนวคิดของแก่นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว นักวิจัยจึงควรจะเริ่มต้นด้วยการมองสถานการณ์ทางการศึกษาอย่างพินิจ คิดอย่างไตร่ตรอง และต้องลงมือปฏิบัติ (Look - Think - Act) ตามแนวคิดของสตริงเจอร์ (Stringer, 2007 : 8 - 9) โดยการคิดวิเคราะห์ปัญหาคุณภาพการศึกษา แล้วพิจารณาตั้งประเด็นคำถามการวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ ซึ่งอาจใช้วิธีการวิจัยได้หลากหลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือระดับของคำถามการวิจัย โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยเชิงนโยบาย การวิจัยเชิงประเมิน การวิจัยและพัฒนา การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อไปหาคำตอบหรือตอบใจหัยวิจัยที่กำหนดขึ้น เมื่อได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยที่ช่วยทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยแล้ว ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาก็นำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามขอบข่ายหน้าที่ ภารกิจที่ตนเอง

รับผิดชอบ โดยอาจมีการพัฒนานโยบายทางการศึกษา การปรับปรุงพัฒนาการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาทั้งคุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา หากผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาได้แสดงบทบาททางการวิจัยในลักษณะดังกล่าว ก็จะได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง การดำเนินการวิจัยดังกล่าว อาจสรุปเป็นฐานความคิดของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ฐานความคิดของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2542). การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, เก่งคนก เอื้อวงศ์ และนงเยาว์ อุทุมพร. (2550). การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2554). การวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2555). การวิจัยทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- _____. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2556). การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. ใน ประมวลสาระชุดนโยบาย การแผนงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. หน่วยที่ 11 : 1 – 83, นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์.
- _____. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วะทา (บรรณาธิการ). เนื่องในโอกาสอายุครบรอบ 6 รอบ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต วันที่ 31 สิงหาคม 2555. กรุงเทพฯ : พี. เอ. ลีฟวิง.
- ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนกิจ. (2555). พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา. กรุงเทพฯ : สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). **เคล็ดลับการทำวิจัยในชั้นเรียน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). **การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kerlinger, F. N. and Lee, H. B. (2000). **Foundation of Behavioral Research** (4th ed). Orlando, FL: Harcourt College.
- Stringer, E. T. (2007). **Action Research** (3rd ed.). London : SAGE Publications.

